



Integreret grammatikundervisning

Kirsten Bjerre

Her kan du læse om, hvad integreret grammatikundervisning egentlig er for noget, hvorfor det er så vigtigt, at arbejdet med grammatik er integreret, og hvordan man kan gribe tilrettelæggelsen af integreret grammatikundervisning an. Helt fra sprogstart.

Hvad er integreret grammatikundervisning?

Integreret arbejde med grammatik betyder, at eleverne arbejder med sprogbrugsregler i direkte sammenhæng med de kommunikative aktiviteter, underviseren har tilrettelagt. Det er elevernes kommunikation på fremmedsproget, der skal være udgangspunktet for elevernes arbejde med grammatik – og eleverne kan derfor kun arbejde med netop de grammatiske regler, de bruger og har brug for i en given kommunikativ sammenhæng.

Hvorfor integreret grammatikundervisning?

Al moderne sprogtilegnelsesteori bygger på et funktionelt sprogsyn og et kommunikativt tilegnelsessyn. Denne tilgang indebærer, at arbejdet med grammatik skal ske i forbindelse med kommunikativt brug af sproget, altså integreret. Eleven tilegner sig et fremmedsprog ved at bruge det og tilegner sig den nødvendige grammatik, fordi hun har brug for den, og når hun har brug for den. Integreret grammatikundervisning er dermed slet og ret en afgørende krumtap i moderne fremmedsprogsundervisning.

Integreret grammatikundervisning: Implicit eller eksplicit?

En central praksisanbefaling for tidligere sprogstart er fra start at arbejde med elevernes sproglige opmærksomhed. Men hvad indebærer det?

I enhver sproglig kommunikation anvender vi sprogbrugsregler. Det betyder, at enhver kommunikation på fremmedsproget også er et arbejde med grammatik. At arbejde med elevernes sproglige opmærksomhed indebærer dermed blandt andet at arbejde med grammatik. Helt fra start (Daryai-Hansen & Drachmann, 2018).

Et springende punkt for dette arbejde er, om det sker bevidst eller ubevidst – for eleven, vel at mærke.

Underviseren kan nemlig bevidst tilrettelægge kommunikative opgaver, der fører eleven til at anvende bestemte grammatiske regler, men uden at gøre eleven opmærksom på disse regler – typisk gennem chunks (Henriksen & von Holst-Pedersen, 2018). Et sådant *implicit* arbejde med grammatik er der naturligvis meget af i undervisningsmaterialet til *Tidligere Sprogstart*, der jo netop bygger på et kommunikativt tilegnelsessyn. Implicit arbejde med grammatik er nemlig altid integreret i kommunikation.

I samme øjeblik underviseren derimod henleder elevernes opmærksomhed på en grammatisk regel, bruger metasprog om grammatik, er arbejdet med grammatikken imidlertid *eksplicit*.

Et eksempel på integreret, eksplicit arbejde med grammatik ses også helt fra start i undervisningsmaterialet til *Tidligere Sprogstart*, nemlig fx allerede i [undervisningsforløb 1](#) i tysk, lektion 5. Igennem det forudgående har eleverne implicit arbejdet med substantivernes køn, fx når de i lektion 4 anvender gættestrategier til at finde ud af, hvem der er hvem på et billede af en familie (fx *die Mutter, der Bruder, die Oma, der Bonusvater*) eller i aktiviteten 'Stammbaum' i lektion 5, hvor eleven arbejder med sine egne familiemedlemmer. Men sidst i lektion 5 initierer læreren nu en klassesamtale om køn ud fra betegnelsen på de familiemedlemmer, eleverne har beskæftiget sig med: *der* eller *die? maskulinum eller femininum?* Altså eksplicit og integreret arbejde med grammatik, helt fra sprogstart.



Der er stor forskel på de to tilgange, eksplicit og implicit, og fordele og ulemper knyttet til begge. Eksperterne – og Fælles Mål – foreslår imidlertid en kombination, således at underviseren bygger elevernes sproglige progression op ved at tilrettelægge en eksplicit grammatikundervisning som en integreret del af en i øvrigt handlingsorienteret, kommunikative undervisning. Først kommunikation, og det vil også sige arbejde med implicit grammatik, og derefter og i direkte sammenhæng hermed, eksplicit fokus på de strukturer, eleverne bruger implicit eller har brug for at forstå eksplicit – alt sammen med formålet at understøtte elevens flydende, kommunikative kompetence – funktionelle sprog.

Hvis du vil vide mere:

- Bjerre, K. & Klimaszyk, P. (2017). Funktionel grammatikformidling. *Sproglæreren* 4(2017), 14-18.
- Daryai-Hansen, P. & Albrechtsen, D. (red.) (2018). *Tidligere Sprogstart – Ny begynderdidaktik med fokus på flersprogethed*. Københavns Universitet: Konsortiet for Sprog og Fagdidaktik i folkeskolen. Hentet fra <https://tidligeresprogstart.ku.dk/publikationer>
- Daryai-Hansen, P. & Drachmann, N. (2018). *Hvordan kan vi udvikle elevernes sproglige opmærksomhed i den tidlige sprogstart?* Københavns Universitet: Konsortiet for Sprog og Fagdidaktik i folkeskolen. Hentet fra <https://tidligeresprogstart.ku.dk/publikationer>
- Henriksen, B. & von Holst-Pedersen, J. (2018). *Ord og chunks læres i meningsfulde sprogbrugssituationer*. Københavns Universitet: Konsortiet for Sprog og Fagdidaktik i folkeskolen. Hentet fra <https://tidligeresprogstart.ku.dk/publikationer>
- Pagonis, G. & Salomo, D. (2014). Implizit oder Explizit? Ein Dilemma in der Sprachvermittlung. *Fremdsprache Deutsch* 51, 10-14.
- Pedersen, M.S. (2015). Task-baseret kommunikativ sprogundervisning. I: A.S. Gregersen (red.), *Sprogfag i forandring. Pædagogik og praksis*. 2. udgave. Frederiksberg: Samfundslitteratur, 227-246.
- Smirnova, E. & Mortelmans, T. (2010). *Funktionale Grammatik. Konzepte und Theorien*. Berlin: De Gruyter.

Udarbejdet af lektor Kirsten Bjerre i rammen af projektet "Tidligere Sprogstart – Ny begynderdidaktik med fokus på flersprogethed", Konsortiet for Sprog og Fagdidaktik i folkeskolen, støttet af A.P. Møller og Hustru Chastine McKinney Møllers Fond til Almene Formaal og Københavns Kommune.